

Новыя выданні па БМЗ

Метад Іллі Франка на прыкладзе сучаснай беларускай літаратуры

Белорусский с Людмилой Рублевской. Старосветские мифы города Б* = Людміла Рублеўская, *Старасвецкія міфы горада Б**, пособие подгот. Людмила Фирсова, Издательский дом ВКН, Москва 2018, 288 с.

У Маскве ў 2018–2019 гг. выйшлі з друку дзве кнігі вядомай беларускай паэткі і пісьменніцы Людмілы Рублеўскай (нар. 1965) у адмысловай

Белорусский с Людмилой Рублевской. Ночи на племанских мельницах. Мистическая повесть = Людміла Рублеўская, *Ночы на Плябанскіх млынах. Містычная аповесць*, пособие подгот. Людмила Фирсова, Издательский дом ВКН, Москва 2019, 318 с.

глатадыдаткычнай падрыхтоўцы Людмілы Фірсавай. Творы беларускай аўтаркі былі адаптаваныя для ўсіх, хто хоча вывучаць беларускую мову

з прыемнасцю, паводле метаду Іллі Міхайлавіча Франка. І.М. Франк – рускі філолаг-германіст, выкладчык нямецкай мовы, які нарадзіўся ў 1963 г. у Маскве і скончыў філалагічны факультэт Маскоўскага гуманітарнага ўніверсітэта. Ён мае досвед працы ў школах і на курсах замежных моў.

З 2001 года ў Расіі выходзяць кнігі на замежных мовах, адаптаваныя паводле яго метаду. Да студзеня 2021 года такіх кніг было падрыхтавана больш за 420 на 63 мовах, пастаянна выходзяць новыя кнігі і пашыраецца круг моў. І.М. Франк перакладае сам (з германскіх, раманскіх, а таксама ўсходніх моў), каардынуе і рэдагуе працу калег-перакладчыкаў¹.

Сутнасць метаду рускага філалага заключаецца ў тым, што тэкст арыгінала не змяняецца, а толькі дапаўняецца ў дужках тэкстам рускага перакладу і лексічных каментароў. Метад Франка дае магчымасць асвойваць любую замежную мову, чытаць на ёй кнігі без слоўніка, хутка прывыкаючы да сістэмы мовы і набіраючы лексічны запас (пры чытанні, напрыклад, 2 гадзіны ў дзень – як мінімум 1000 слоў у месяц). Пры штодзённым чытанні такім метадам можна на працягу года навучыцца чытаць свабодна. Вывучэнне слоў і размоўных зваротаў адбываецца не штучным, а свабодным чынам, дзякуючы пастаяннаму паўтарэнню слоў у тэксце. Чалавек проста чытае кнігу і пры гэтым вывучае мову. Такім чынам, з 2018 г. рускамоўны чытач можа спакойна і крок за крокам уваходзіць у свет беларускай мовы, чытаючы цікавую і лёгкую беларускую літаратуру.

У кнігах Рублеўскай, прысвечаных вивучэнню беларускай мовы праз беларускую літаратуру, чытач атрымлівае парады, як чытаць. Аўтар увадзінаў запэўнівае, што беларускі тэкст пададзены ў аўтарскім арыгінальным варыянце, на сапраўднай жывой мове. Чытач нічога рабіць не мусіць, толькі пачаць чытаць у любым месцы, дзе яму

зручней – у метро, ляжачы на канапе, адпачываючы пасля працы, і без слоўніка, бо вивучэнне мовы адбываецца падчас працэсу самога чытання і паўтарэння слоў у тэксце. Такім чынам, чытаць можна пачаць у любым узросце і нават з нулявым узроўнем падрыхтоўкі².

Арыгінальны тэкст падзелены на фрагменты. Спачатку чытач бачыць адаптаваны ўрывак – з рускім перакладам у дужках і невялікім лексіка-граматычным каментаром, а потым гэты самы фрагмент, але ўжо без падказак. Пачаткоўцу трэба чытаць спачатку ўрывак з падказкамі, а потым без іх. Прычым калі тэкст больш-менш зразумелы, а толькі значэнне нейкага слова забылася, то не трэба шукаць гэтае слова ў фрагменце з падказкамі, бо яно паўторыцца ў наступных урывках. Чытач проста працягвае чытаць. Хто вивучае мову не з нуля, можа чытаць у адваротным парадку – спачатку арыгінальны фрагмент, а потым адаптаваны. Мэта чытання адна – паглыбіцца ў мову, а не штучна яе вивучаць і мучыцца, пераадолець моўны бар’ер, паступова прывыкаць да лексікі, сістэмы і логікі мовы і адначасова сэканоміць час і сілы³. Дадатковыя аўдыёматэрыялы для кніг даступныя на старонцы выдавецтва.

Паводле аўтара ўводзінаў, лепш убачыць адно слова ў розных кантэкстах, чым паўтараць яго без кантэкстаў. Трэба засяродзіцца на змесце кнігі, а не на штучным працэсе вивучэння мовы. Справа ў тым, каб чытаць паслядоўна і рэгулярна, каб быў навык чытання і не трэба было адначасова думаць ні пра логіку, ні напружваць памяць, таму што мова – гэта не матэматыка для зубрылак. Калі чытаць штодзень і шмат, то свабоднае чытанне па-беларуску – пытанне 3-4 месяцаў. Каб чытаць, не трэба ведаць граматыку, бо ў тэксце ёсць каментары і паступова чытач

² Гэта датычыць рускамоўнага чытача, які ведае кірыліцу, для палякаў гэты прынцып не актуальны, бо каб чытаць, трэба спачатку вивучыць алфавіт, што патрабуе часу і практыкаванняў.

³ Больш гл. *Метод чтениа Ильи Франка*, <http://www.franklang.ru/index.php/metod-chteniya-ili-franka> [доступ 22.11.2023].

¹ Больш гл. *Илья Франк - кто это?*, <http://www.franklang.ru/index.php/ilya-frank-kto-eto> [доступ 22.11.2023].

прывыкае да граматычных формаў, але – як далей сцвярджае аўтар увадзінаў – граматыка таксама важная і цікавая, так што можна ёй займацца дадаткова.

Вось як выглядае прыклад першых сказаў кнігі Рублеўскай “Ночы на Плябанскіх млынах. Містычная апавесць”, адаптаваных паводле метаду Франка (спачатку фрагмент з падказкамі, а потым без іх)⁴:

Гэты дом пабудаваў вар’ят у вар’яцкім месцы
(Этот дом построил безумец в безумном месте).
І не было лепшага дому і лепшага месца
ў гэтым вар’яцкім часе (И не было лучшего дома
и лучшего места в этом безумном времени; *час,*
м – время; пора).

⁴ Кнігу *Старасвецкія міфы горада Б** можна чытаць тут: <https://avidreaders.ru/read-book/beloruskiy-s-lyudmiloy-rublevskoy-starosvetskie-mify.html> [доступ 22.11.2023].

Гэты дом пабудаваў вар’ят у вар’яцкім месцы.

І не было лепшага дому і лепшага месца ў гэтым вар’яцкім часе.

Можна па-рознаму ацэньваць метады Франка ў залежнасці ад паўстаўленых мэт пры вывучэнні мовы, але несумненна тое, што чытанне арыгінальнай літаратуры з падказкамі і без іх можа быць добрым навыкам, які дапаможа засвоіць не толькі мову, але і літаратуру, культуру, гісторыю і менталітэт беларусаў. Такія кнігі могуць быць цікавай дапамогай і разнастаіць вывучэнне (і выкладанне) беларускай мовы.

Наступны крок – гэта чытанне арыгінальных кніг ужо без падказак, карыстаючыся час ад часу слоўнікам.

Радаслаў Калета
Варшаўскі ўніверсітэт
rkaleta@uw.edu.pl